

Декан Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, на основу члана 87. Статута Правног факултета у Крагујевцу, а по указаној потреби, донео је 01.08.2018. године

РЕШЕЊЕ

Ставља се на увид јавности Извештај Комисије о оцени научне заснованости теме докторске дисертације

„Истополне заједнице живота у међународном приватном праву“

и испуњености услова за израду докторске дисертације кандидата Мине Станчић и предложеног ментора, објављивањем на интернет страници Правног факултета у Крагујевцу, у трајању од 15 дана.

Образложење

Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације „Истополне заједнице живота у међународном приватном праву“ и испуњености услова за израду докторске дисертације кандидата Мине Станчић и предложеног ментора, образована Одлуком Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, Број: IV-02-351/17 од 16.05.2018. године, доставила је Факултету Извештај, дана 17.07.2018. године.

Сагласно члану 9. став 2. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, докторског уметничког пројекта и Одлуке о изменама и допунама Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу, по добијеном позитивном мишљењу надлежних органа Универзитета у Крагујевцу, Факултет ставља на увид јавности достављени Извештај.

Имајући у виду наведено, донео сам решење како гласи у диспозитиву.

Доставити:

- Сајт Факултета,
- Архиви.

ДЕКАН

Проф. др Драган Вујисић

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Извештај комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације и испуњености услова кандидата и предложеног ментора за израду докторске дисертације.

Одлукама Наставно-научног већа Правног факултета у Крагујевцу, број 1290/9.3.1 од 23.04.2018. године и Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, број IV-02-351/17 од 16.05.2018. године, формирана је Комисија за писање Извештаја о оцени научне заснованости теме докторске дисертације под називом „Истополне заједнице живота у међународном приватном праву“ и испуњености услова кандидата Мине Станчић и предложеног ментора, др Славка Ђорђевића, ванредног професора Правног факултета Универзитета у Крагујевцу на ужој међународноприватноправној научној области. Комисију чине др Милена Петровић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, др Мирко Живковић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу, др Владимир Павић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду, др Емилија Станковић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу и др Вељко Влашковић, доцент Правног факултета Универзитета у Крагујевцу.

Пошто је размотрила поднету пријаву теме докторске дисертације, Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

ПРИМЉЕНО: 17.07.2018			
Орг. јед.	Број	Пенал	Вредности
08	2494		

1. Биографија и преглед научно-истраживачког рада кандидаткиње

Кандидаткиња Мина Станчић је рођена 06.11.1988. године у Крагујевцу. Основну школу “Свети Сава” у Крагујевцу завршила је као носилац дипломе “Вук Караџић”, а средњу Музичку школу „Др Милоје Милојевић“ у Крагујевцу (смер: инструментални, инструмент: флаута), завршила је са одличним успехом.

Правни факултет у Крагујевцу, општи смер, завршила је 2012. године, као редовни студент основних студија. Све испите предвиђене наставним планом и програмом положила је са просечном оценом 9,77 (девет и 77/100) и била је стипендиста Фонда за младе таленте.

Докторске студије на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу похађа на ужој међународноприватноправној области, а поменуте студије уписала је академске 2012/2013. године. Све испите предвиђене наставним планом и програмом положила је са просечном оценом 9,40 (девет и 40/100) и успешно одбранила предвиђене студијско-истраживачке радове, и то:

- Студијски истраживачки рад под насловом „Наследно-правни положај супружника из истополних бракова закључених у иностранству“,
- Студијско истраживачки рад – избор теме, под називом: „Истополне заједнице у међународном приватном праву – међународна надлежност и меродавно право“.

Од испита на докторским студијама положила је следеће предмете: Писање и презентовање научних радова (оцена 10), Методологија научно истраживачког рада (оцена 10), Привредно право-одабране теме (оцена 8), Међународно приватно право-одабране теме (оцена 9) и Алтернативно решавање спорова са елементом иностраности (оцена 10).

После завршетка основних академских студија засновала је радни однос у адвокатској канцеларији „Владимир Јанковић“ у Крагујевцу, као адвокатски

приправник (од 2012. до 2014. године). Током 2014. године положила је правосудни испит. Од 01.10.2014. до 30.09.2016. године ангажована је као сарадник у настави на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу, за ужу међународноправну научну област. Током радног ангажовања као сарадник у настави изводила је вежбе и обављала консултације са студентима из предмета међународно приватно право који је тада припадао ужој међународноправној научној области (сада припада ужој међународноприватноправној научној области).

Период од 01.10.2016. до 30.09.2017. године провела је на студијско-истраживачком боравку на Правном факултету Универзитета у Пасау, СР Немачка, као стипендиста Баварског високошколског центра за централну, источну и југоисточну Европу „Bayhost“. Током тог боравка имала је статус „студента докторских студија без завршетка“ (*Promotionsstudentin ohne Abschluss*), а супервизор њених истраживања био је проф. др Денис Соломон (Dennis Solomon), са Правног факултету Универзитета у Пасау (Шеф катедре за грађанско право, међународно приватно право и упоредно право).

Сфера њеног научно-стручног интересовања су општи институти међународног приватног права, сукоб закона и грађански поступак са елементом иностраности, посебно у области истополних заједница живота у међународном приватном праву.

Добро познаје рад у Windows оперативном систему и MS Office софтверском пакету, као програме за претраживање база података. Поседује добро знање (говори, чита и пише) енглеског и немачког језика.

Поред наведеног, кандидаткиња је током докторских студија објавила следеће радове:

- 1) Станчић, Мина, *Редован поступак статусне промене издвајања уз оснивање акционарског друштва*, Гласник права, број 2/2014, Правни факултет у Крагујевцу, Крагујевац, 2014, стр. 30-53, ISSN 1821-4630 (*Online*), УДК: 347.72.01/04, (COBISS.SR-ID-513073840);
- 2) Станчић, Мина, *Наследна права супружника из истополног брака закљученог у иностранству и јавни поредак*, Гласник Права, Правни факултет у Крагујевцу, Крагујевац, број 1-2/2015, 2015, стр. 47-64, ISSN 1821-4630 (*Online*), УДК: 341.9:347.626-055.3 УДК: 342.72/.73:347.626-055.3, (COBISS.SR-ID- 513212592),
- 3) Станчић, Мина, *Наследна права супружника из истополног брака закљученог у иностранству и примена супституције*, Ревивија за европско право, Удружење за европско право, Крагујевац, број 2-3, 2016, 2016, стр. 53-78, ISSN 1450-7986 (*Online*), УДК: 34:061.1(4), (COBISS.SR-ID-157199879), М-53, HEINONLINE,
- 4) Станчић, Мина, *Кратак осврт на правни положај истополних парова у Републици Србији и потенцијална решења de lege ferenda за нека међународно приватно правна питања истополних заједница, закључених у иностранству*, Нова Правна Ревивија, Њемачко-босанскохерцеговачко удружење правника, Сарајево, број 1/2017, 2017, стр. 30-35, ISSN: 2233-0151 (*Online*), УДК: 341.94:316.811.1-055.3, (COBISS.SR-ID-513391536), страни часопис, М52.

Кандидаткиња је имала излагање на конференцији „Колико нас кошта приступ правди?“, у организацији Harmonius школе права, Златибор, 26 – 29.11.2015. године, са рефератом: „Наследно-правни положај супружника из истополних бракова, закључених у иностранству“.

2. Научни приступ проблему предложеног нацрта докторске дисертације и процена научног доприноса крајњег исхода рада

Кандидаткиња као радни наслов теме докторске дисертације предлаже „Истополне заједнице живота у међународном приватном праву“. У пријави је врло

детаљно образложен предмет истраживања и указано је на бројне теоријске и практичне проблеме који се односе на третирање истополних заједница живота насталих у иностранству, у правном поретку Републике Србије. Поред тога, кандидаткиња је у пријави прецизно навела циљеве истраживања, методе, хипотезе, значај истраживања, план дисертације са образложењем и списком литературе.

Термин „истополне заједнице живота“ покрива различите модалитете односа две особе истог пола, почев од истополних бракова (енгл: *same-sex marriage*, нем: *gleichgeschlechtliche Ehe*), преко регистрованих партнерства (регистрованих заједница), до тзв. *de facto* истополних заједница. У теорији бивших југословенских држава се, за поменуте правне институте, користе заједнички називи: „истополне заједнице живота“ и „заједнице особа истог пола“. Како се оба назива односе на исту суштину, кандидаткиња у пријави користи генерички назив „истополне заједнице живота“.

Проблеми у третирању истополних заједница живота у правном систему Србије потичу из чињенице да је институција брака дефинисана искључиво као заједница мушкарца и жене, тако да истополни брак није правно допуштен. Поред тога, у домаћем правном систему није регулисан правни институт регистрованог партнерства (ни хетеросексуалног, ни истополног), као ни тзв. *de facto* истополне заједнице. Тренутни законски оквир не предвиђа ни колизионе норме за било који од ових правних института. Иако српски Закон о решавању сукоба закона са прописима других земаља (у даљем тексту: ЗРСЗ) садржи колизиону норму за закључење брака (чл. 32), у нашој држави није могуће закључити истополан брак, чак и кад меродавно страно право, до ког се долази путем поменуте колизионе норме, допушта закључење таквог брака. Домаћи матичар ће одбити примени тог страног права, позивајући се на јавни поредак из чл. 4. ЗРСЗ. Немогућност да се у Србији заснује правно призната истополна заједница живота не искључује реалну ситуацију да кроз мобилност лица из државе у државу, наши и страни држављани у иностранству пуноважно заснују неки облик истополне заједнице живота. Таква фактичка ситуација отвара многе дилеме везане за дејства такве стране пуноважно засноване истополне заједнице живота у правном систему Србије.

То је и суштински разлог да се **предмет истраживања** у предложеној докторској дисертацији усмери на испитивање третмана пуноважно заснованих истополних заједница живота у иностранству од стране судова и других државних органа у Србији, у оквиру постојећег законског оквира. Реализација таквог приступа подразумева разматрање проблема међународне надлежности, одређивања меродавног права и општих проблема међународног приватног права (у даљем тексту МПП), као што су, између осталог, квалификација, јавни поредак, проблем решавања претходног питања, узвраћање и упућивање, методолошко средство супституције.

Први корак подразумева испитивање да ли наши судови и други државни органи могу имати међународну надлежност за сва или само нека питања проистекла из истополних заједница живота (насталих у иностранству). Зависно од резултата ове фазе следи поступак одређивања меродавног права, односно одабир колизионе норме из ЗРСЗ (било квалификацијом, било креирањем новог колизионог правила путем чл. 2. ЗРСЗ). Истраживање проблема одређивања међународне надлежности и одређивања меродавног права кандидаткиња ће усмерити на лична, имовинска (укључујући и лично-имовинска), наследноправна питања, питања усвојења (проистекла из истополних заједница живота закључених у иностранству) и за питања престанка ових заједница. Део истраживања ће бити усмерен и на питања статуса страних судских одлука повезаних са истополним заједницама живота у Србији, као и на испитивање могућности признавања статуса иностраних истополних заједница живота у Србији. Тако свеобухватна истраживања треба да створе основу за формулисање могућих *de*

lege ferenda предлога норми о одређивању међународне надлежности и колизионе норме за статусна и имовинскоправна питања.

Оквирна структура предложене докторске дисертације:

ИСТОПОЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ЖИВОТА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРИВАТНОМ ПРАВУ

УВОД

Предмет и циљ рада

Полазне хипотезе

Метод истраживања

Систематика рада

ДЕО I Истополне заједнице живота у упоредном и домаћем породичном и међународном приватном праву

1. Истополне заједнице живота – карактеристике и историјски развој
2. Упоредно породично право
 - 2.1. Истополни бракови
 - 2.2. Регистрована партнерства
 - 2.3. Тзв. *de facto* истополне заједнице
3. Упоредно међународно приватно право
 - 3.1. Истополни бракови
 - 3.2. Регистрована партнерства
 - 3.3. Тзв. *de facto* истополне заједнице
4. Право ЕУ
 - 4.1. Основне слободе у праву ЕУ
 - 4.2. Уредба Савета 1104/2016 и Уредба Савета 1103/2016 - карактеристике
5. Истополне заједнице у пракси суда ЕСЈП
6. Истополне заједнице живота у правном поретку Србије

ДЕО II Иностране истополне заједнице живота пред српским органима – општа питања међународне надлежности и одређивања меродавног права

1. Међународна надлежност домаћих органа у материји истополних заједница живота
2. Квалификација
 - 2.1. Проблем квалификације и решење проблема
 - 2.2. Квалификација и попуњавање правних празнина
3. *Renvoi* (узвраћање и преупућивање)
4. Проблем везивања претходног питања
5. Јавни поредак

ДЕО III Признавање статуса иностраних истополних заједница живота у Србији

1. Међународноприватноправни интереси
2. Супституција
3. Принцип слободе кретања лица у ЕУ као основ признавања статуса

ДЕО IV Престанак иностраних истополних заједница живота и лична и имовинска дејства пред српским органима

1. Међународна надлежност за престанак истополних заједница живота
2. Меродавно право за престанак истополних заједница живота

3. Међународна надлежност за лична и имовинска дејства из истополних заједница живота
4. Мередавно за лична и имовинска дејства из истополних заједница живота

ДЕО V Наследноправна питања проистекла из иностраних истополних заједница живота

1. Међународна надлежност за наследноправна питања
2. Мередавно право за наследноправна питања
3. Наследноправни положај супружника из истополног брака
 - 3.1. Правни положај надживелог супружника када је мередаван страни наследни статут
 - 3.2. Правни положај надживелог супружника када је мередаван домаћи наследни статут
4. Наследноправни положај партнера из регистрованог партнерства
5. Наследноправни положај партнера из *de facto* истополне заједнице

ДЕО VI Усвојење од стране истополних партнера – упоредно и домаће право

1. Упоредноправни преглед
2. Међународна надлежност српских органа и мередавно право
3. Хашка Конвенције за заштиту деце и сарадњу у подручју међудржавног усвојења из 1993. године

ДЕО VII Признање и извршење страних судских одлука у материји иностраних истополних заједница живота – упоредно и домаће право

1. Упоредноправни преглед
2. Признање и извршење страних судских одлука у Србији

ДЕО VIII Међународноприватноправно регулисање истополне заједнице живота у правном поретку Србије – *de lege ferenda*

1. Неопходност норми о одређивању међународне надлежности и одређивању мередавног права?
2. Нацрт новог ЗМПП
3. Норме из Уредбе ЕУ 1104/2016 и Уредбе 1103/2016 као основ будућих решења у Србији
4. Предлог за статусна питања
5. Предлог за имовинскоправна питања

ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА

Кандидаткиња наводи и прелиминарни списак литературе.

A. Књиге и чланци (најпре по абецеди, затим по азбуци, према презимену аутора)

1. Abbas, Raya, *Die Vermögensbeziehungen der Ehegatten und nichtehelichen Lebenspartner im serbischen Recht*, Mohr Siebek, Tübingen, 2011.
2. Adomeit, Klaus, Frühbeck, Guillermo, *Einführung in das spanische Recht*, C.H. Beck, München, 1993.

3. Andrae, Marianne, *Internationales Familienrecht*, 3. Auflage, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2014.
4. Baarsma, A. Nynke, *The Europeanization of international family law*, Asser Press, The Hague, The Netherlands, 2011.
5. Backhaus, Beate, von Münch, Eva Marie, *Vererben und Erben*, Stiftung Warentest, Berlin, 2002.
6. Bailey, Marta, *Same-sex relationships Across Borders*, McGill, Law Journal Vol. 49, 2004.
7. Basedow, Jürgen, *Qualifikation, Vorfrage und Anpassung im internationalen Zivilverfahrensrecht*, Materielles Recht und Prozessrecht und die Auswirkungen der Unterscheidung im Recht der internationalen Zwangsvollstreckung, Gieseking-Verlag, Bielefeld, 1992.
8. Bernitt, Carmen Christina, *Die Anknüpfung von Vorfragen im europäischen Kollisionsrecht*, Mohr Siebek, Tübingen, 2010.
9. Blaschczok, Andreas, *Funktionale Substitution im Haftungsrecht*, R.v. Decker & C.F. Müller, Heidelberg, 1983.
10. Boele-Woelki, Katharina, *The legal recognition of same-sex relationships within the EU*, Tulane Law Review (Vol. 82:1949), 2008.
11. Breuleux, Gerald, *Internationale Zuständigkeit und anwendbares Recht*, Polygraphischer Verlag AG Zürich, Zürich, 1969.
12. Büchler, Andrea, *Islamisches Familienrecht und ordre public in Europa Oder: welches sind die fundamentalen Grundsätze europäischer Familienrechtsordnungen?*, Familie – Recht – Ethik, y: Festschrift für Gerd Brudermüller zum 65. Geburtstag, Herausgegeben von Isabell Götz, Ingeborg Schwenzer, Kurt Seelmann, Jochen Taupitz, Verlag C.H. Beck München, 2014.
13. Carruthers, M. Janeen, *Scots Rules of Private International Law Concerning Homosexual Couple, Report to the XVIIth International Congress of Comparative Law*, vol. 10.3, Electronic Journal of Comparative Law, (December 2006), 2006.
14. Coester-Waltjen, Dagmar, *Reform des Art. 13 EGBGB?*, StAZ 1/2013, Verlag für Standesamtswefer, Frankfurt am Main Berlin, 2013.
15. Coester-Waltjen, Dagmar, Coester Michael, *Ehe und eingetragene Lebenspartnerschaft – sachrechtliche Visionen und kollisionsrechtliche Konsequenzen*, Familie-Recht-Ethik, Festschrift für Gerd Brudermüller zum 65. Geburtstag, München, 2014.
16. Coester-Waltjen, Dagmar, *Anerkennung im Internationalen Personen-, Familien- und Erbrecht und das Europäische Kollisionsrecht*, IPRax, 2006, Heft 4.
17. Crawford, B. Elizabeth, Carruthers, M. Janeen, *International Private Law: A Scots Perspective*, Fourth Edition, W. Green, 2015.
18. Cretney, Stephen, *Same Sex Relationships From „Odious Crime“ to „Gay Marriage“*, Oxford University Press Inc., New York, 2006.
19. Cuniberti, Gilles, *Conflict of Laws: A comparative approach*, Edward Edgar, Cheltenham, 2017.
20. Curry-Sumner, Ian, *Private International Law aspects of homosexual couples: The Netherlands reports*, Netherlands comparative law association, Electronic Journal of Comparative Law, vol. 11.1 (May), 2007.
21. Curry-Sumner, Ian, Curry-Sumner, Scott, *Is the union civil? Same-sex marriages, civil unions, domestic partnerships and reciprocal benefits in the USA*, Utrecht Law Review, Volume 4, Issue 2 (June), 2008.
22. Dannemann, Gerhard, *Die ungewollte Diskriminierung in der internationalen Rechtsanwendung*, Tübingen, 2004.

23. De Groot, Gerard-Renè, *Private international law aspects relating to homosexual couples*, Netherlands comparative law association, Electronic Journal of Comparative Law, vol. 11.3. (December), 2007.
24. Dengel, Katja, *Die europäische Vereinheitlichung des Internationalen Ehegüterrechts und des Internationalen Güterrechts für eingetragene Partnerschaften*, Mohr Siebeck Tübingen, 2014.
25. Dörnerm Heinrich, *Grundfragen der Anknüpfung gleichgeschlechtlicher Partnerschaften*, y: Festschrift für Erik Jayme, Band I, Sellier. Europeaj Law Publishers, München, 2004.
26. Dörnerm Heinrich, *Qualifikation im IPR – ein Buch mit sieben Siegeln?*, StAZ, Verlag für Standesamtswesen, Frankfurt am Main, 1988.
27. Dudenstadt, Jochen, *Die nichteheliche Lebensgemeinschaft*, Hermann Luchterhand, Neuwied, Kriftel, 2000.
28. Durham, W. Cole, Smith, Robert Thereon, Duncan C., William, *A comparative analysis of laws pertaining to same-sex unions* (March 14, 2014), доступно на https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2409282, посещено 25.12.2017.
29. Dutta, Anatol, *Familie und Personenstand*, Frankfurt am Main, 2015.
30. Egon, Lorenz, *Zur Struktur des Internationalen Privatrecht*, Schriften zum Internationalen Recht, Band 6, Duncker & Humbolt, Berlin, 1977.
31. *Family Law, Information on the rules*, Ministry of Justice, 2013 (Шведска), доступно на <http://www.government.se/4a767e/contentassets/1e0263a0318e47b4b8515b535925941b/family-law.pdf>, посещено 07.03.2018. године
32. Fawcett, James J., *Decline Jurisdiction in Private International Law*, Clarendon Press, Oxford, 1995.
33. Ferrand, Frédérique, Franzos-Terminal, Laurence, *Das französische Gesetz Nr. 2013.3404 v. 17.05.2013 zur Eheschließung zwischen gleichgeschlechtlichen Personen und seine Auswirkungen auf das Familienrecht*, FamRZ, 2013, Heft 18.
34. Ferrer Riba, Josep, *Gemeinsames Sorgerecht, gleichgeschlechtliche Ehe und eheähnliche Gemeinschaften in der spanischen Verfassungsrechtsprechung*, FamRZ, 2013, Heft 18.
35. Forkert Meinhard, *Eingetragene Lebenspartnerschaften im deutschen IPR: Art. 17b EGBGB*, Tübingen, 2003.
36. Füllemann – Kuhn, Verena, *Die Vorfrage im Internationalen Privatrecht*, Schulthesse Polygraphischer Verlag AG, Zürich 1977.
37. Geimer, Reinhold, *Anerkennung ausländischer Entscheidungen in Deutschland*, Verlag C.H. Beck München, München, 1995.
38. Gesing, Birte Hannach, *Der Erbfall mit Auslandsberührung unter besonderer Berücksichtigung hinkender Rechtsverhältnisse*, Peter Lang, Frankfurt am Main, 2011.
39. Grib, Susanne, *Die gleichgeschlechtliche Partnerschaft im nordischen und deutschen Recht*, Ars Una, Neuried, 1996.
40. Hague Conference on private international law, *Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome I – First Part, Miscellaneous matters*, Edited by the Permanent Bureau of the Conference SDU Publishers/The Hague, Netherlands, 1995.
41. Haunhorst, Sabine, *Die „wesenseigene (Un-) Zuständigkeit“ deutscher Gerichte*, Osnabrück, 1992.
42. Hausmann, Rainer, Hochloch, Gerhard, *Das Recht der nichtehelichen Lebensgemeinschaft*, Handbuch, 2. Auflage, Erich Schmidt Verlag, Berlin, 2004.
43. Hausmann, Rainer, *Internationales und europäisches Ehescheidungsrecht*, Kommentar, 1. Auflage, C.H. Beck, München, 2013.
44. Hay, Peter, Krätzschar, Tobias, *Internationales Privat – und Zivilverfahrensrecht*, München, 2010.
45. Henrich, Dieter, *Internationales Familienrecht*, 2. Auflage, Verlag für Standesamtswesen, Frankfurt am Main, Berlin, 2000.

46. Herring, Jonathan, *Family Law*, Seventh Edition, Pearson Education Limited, 2015.
47. Heyn, Hans-Christian, *Die „Doppel-“ und „Mehrfachqualifikation“ im IPR*, Alfred Metzner Verlag, Frankfurt am Main, 1986.
48. Honsell, Heinrich, Mayer – Maly, Theo, *Rechtswissenschaft, Eine Einführung in das Recht und seine Grundlagen*, 6. Auflage, Springer, 2015.
49. Hug, Sabine, *Die Substitution im Internationalen Privatrecht – anhand von Beispielen aus dem internationalen Familienrecht*, München: Florentz, 1983.
50. Jakob, Dominique, *Die eingetragene Lebenspartnerschaft im Internationalen Privatrecht*, Köln, 2002.
51. Jayme, Erik, Hausmann, Rainer, *Internationales Privat – und Verfahrensrecht*, München, 2012.
52. Jürgen, Säcker, Franz, Rixecker, Roland, Oetker, Hartmut, Limperg, Bettina, *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Band 8, 7. Auflage, Beck, 2017.
53. Kegel, G. Schurig, K., *Internationales Privatrecht*, 9 Auflage, München, 2004.
54. Kegel, Gerhard, *Begriffs- und Interessenjurisprudenz im Internationalen Privatrecht*, y: Festschrift Hans Lewald, Verlag Helbing & Lichtenhahn, Basel, 1953.
55. Krebber, Sebastian, *Die Anwendung der Entsenderichtlinie: Kollisionsrecht, Dogmatik der Grundfreiheiten und Aufgabenteilung zwischen den Gerichtsständen*, IPRax 2013, Heft 5.
56. Kropholler, J, *Internationales Privatrecht*, 6. Auflage, Mohr Siebek, 2006.
57. Krymski, Marcin, *Reform des polnischen Internationalen Privatrecht und deutsch-polnische Rechtsbeziehungen im Personen- und Familienrecht – Teil I*, StAZ, 2012.
58. Landwehr, Götz, *Die nichteheliche Lebensgemeinschaft*, Vandenhoech & Ruprecht, Göttingen, 1978.
59. Larenz, Karl, Canaris, Claus – Wilhelm, *Methodenlehre der Rechtswissenschaft*, Springer, 1995.
60. Leifeld, Janis, *Das Anerkennungsprinzip im Kollisionsrechtssystem des internationalen Privatrechts*, Mohr Siebeck Tübingen, 2010.
61. Looschelders, Dirk, *Die Anpassung im Internationalen Privatrecht*, C.F. Müller Verlag, Heidelberg, 1995.
62. Lorenz, Egon, *Zur Zweistufentheorie des IPR und zu ihrer Bedeutung für das neue internationale Versorgungsausgleichsrecht*, Zeitschrift für das gesamte Familienrecht, 1987.
63. Mankowski, Peter, Hoffmann, Friederike, *Scheidung ausländischer gleichgeschlechtlicher Ehen in Deutschland*, IPRax, 2011.
64. Martiny, Dieter, *Die Kommissionsvorschläge für das internationale Ehegüterrecht sowie für das internationale Güterrecht eingetragener Partnerschaften*, IPRax, 2011.
65. Mistelis, Loukas, *Charakterisierungen und Qualifikation im internationalen Privatrecht*, Tübingen, 1999.
66. Neuhaus, Paul Heinrich, *Die Grundbegriffe des Internationalen privatrecht*, 2. Auflage, Tübingen, 1976.
67. Paladini, Luca, *Same-Sex Couples Before Quasi-Jurisdictional Bodies: The Case of the UN Human Rights Committee*, y: Same-Sex Couples before National, Supranational and International Jurisdictions (ed. Daniele Gallo, Luca Paladini, Pietro Pustorino), Springer, 2014.
68. Pfeiffer, Thomas, *Internationale zuständigkeit und prozessuale gerechtigkeit*, Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main, 1995.
69. Porsch, Hedwig, *Sexualmoralische Verstehensbedingungen*, Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart, 2008.
70. Raape, Leo, Sturm, Fritz, *Internationales Privatrecht*, Band I: Allgemeine Lehren, Verlan Franz Vahlen München, 1977.

71. Rehm, Gebhard M., *Wirksamkeit in Deutschland vorgenommener Akte ausländischer Urkundspersonen?*, RabelZ, Mohr Siebeck, Tübingen, 2000.
72. Reng, Ingo, *Unterhaltsansprüche aufgrund nichtehelicher Lebensgemeinschaft*, Peter Lang, Frankfurt am Main, 1994.
73. Repetto, Giorgio, *At the Crossroads Between Privacy and Community: The Legal Status of Same-Sex Couples in German, Austrian and Swiss Law*, y: Same-Sex Couples before National, Supranational and International Jurisdictions (ed. Daniele Gallo, Luca Paladini, Pietro Pustorino), Springer, 2014.
74. Rijpma, Jorrit, Koffeman, Nelleke, *Free Movement Rights for Same-Sex Couples Under EU Law: What Role to Play for the CJEU?*, y: Same-Sex Couples before National, Supranational and International Jurisdictions (ed. Daniele Gallo, Luca Paladini, Pietro Pustorino), Springer, 2014.
75. Rosenzweig, Göntje, *Eingetragene Lebenspartnerschaft und Pacte civil de Solidarite*, Peter Lang, Frankfurt am Main, 2010.
76. Röthler, Anne, *Gleichgeschlechtliche Ehe und ordre public*, IPRax, 2002, Heft 6.
77. Röthler, Anne, *Registrierte Partnerschaften im internationalen Privatrecht*, IPRax, 2000, Heft 2.
78. Röthler, Anne, *Anerkennung gleichgeschlechtlicher Ehen nach deutschem und europäischem Recht*, IPRax, 2006, Heft 3
79. Rumenov Ilija, *Priznanje in izvršitev tujih sodnih odločb v družinskopravnih zadevah (Recognition and enforcement of foreign judgments regarding family matters)*, doktorska disertacija (doctoral dissertation), Pravna Fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana, 2016.
80. Scherpe, M. Jens, *The legal status of same-sex relationships*, y: German National Reports to the 18th International Congress of Comparative Law, Washington, 2010, Mohr Siebek, Tübingen, 2010
81. Scheucher, Leo, *Einige Bemerkung zum Qualifikationsproblem*, ZfRV, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 1961.
82. Schirmer, Agatha, *Die Begründung gleichgeschlechtlicher Elternschaft im materiellen und internationalen Privatrecht*, Verlag Dr. Kovac, Hamburg, 2016.
83. Schimmel, Roland, *Eheschließungen gleichgeschlechtlicher Paare?*, Dunker & Humbolt, Berlin, 1996.
84. Schnitzer, Adolf, *Handbuch des internationalen Privatrechts*, 4. Auflage, Band 1., Verlag für Recht und Gesellschaft, Basel, 1957.
85. Schönwert, Richard, *Die Form der Rechtsgeschäfte im Internationalen Privatrecht – Art-11 EGBGB Zu den Grenzen der alternativen Ortsformanknüpfung. Zur Zulässigkeit der Substitution durch Beurkundung im Ausland*, Peter Lang, 1996.
86. Schulz, Carsten, *Die Subsumtion ausländischer Rechtstatsachen*, Schriften zum Internationalen Recht, Band 95, Dunker & Humbolt, Berlin, 1997.
87. Schumann, Kirsten, *Nichteheliche Lebensgemeinschaften und ihre Einordnung im Internationalen Privatrecht*, Peter Lang, Berlin, 2000.
88. Schurig Klaus, *Die Struktur des kollisionsrechtlichen Vorfragenproblems*, y: Festschrift für Gerhard Kegel, W. Kohlhammer, Stuttgart, 1987.
89. Schwind, Fritz, *Internationales Privatrecht*, Lehr- und Handbuch für Theorie und Praxis, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 1990.
90. Selected decisions of the HRC under the Optional Protocol, Vol. 3, United Nations, 2002.
91. Silberam, Linda, *Same-sex marriage: refining the conflict of law analysis*, University of Pennsylvania law review, Vol. 153: 2195, 2005.
92. Sonnenberger, Hans Jürgen, *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Band 10, 3. Auflage, Verlag C.H. Beck München 1998.
93. Sonnenberger, Hans Jürgen, *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Band 11, 5. Auflage, Verlag C.H. Beck München 2010.

94. Sonnenberger, Hans Jürgen, *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Band 10, 5. Auflage, Verlag C.H. Beck München 2010.
95. Sonnenberger, Hans Jürgen, *Transkription einer von zwei Italienern in den USA – New York – geschlossenen gleichgeschlechtlichen Ehe in das italienische Personenstandsregister (zu Tribunaleale di Grosseto, 3.3.2014 – Nr. 113/2014 V.G.)*, IPRax 2014, Heft 6.
96. Spernat, Thomas, *Die gleichgeschlechtliche Ehe im Internationalen Privatrecht Unter besonderer Berücksichtigung des Einflusses des EG – Vertrages*, Peter Lang, Internationaler Verlag der Wissenschaften, Frankfurt am Main, 2011.
97. Spickhoff, Andreas, *Der ordre public im internationalen Privatrecht*, Alfred Metzner Verlag, Frankfurt, 1989.
98. Stone, Peter, *EU private International Law*, Third Edition, Edward Elgar Publishing Limited, 2014
99. Süß, Rembert, Ring, Gerhard, *Eherecht in Europa*, 3. Auflage, Zerb Verlag, 2017.
100. Valenti, Veronica, *Principle of Non-discrimination on the Grounds of Sexual Orientation and Same-Sex Marriage. A Comparison Between United States and European Case Law*, u: General Principles of Law – The Role of the Judiciary, IUS GENTIUM Comparative perspectives on law and justice, Volume 46, Springer 2015.
101. Verschraegen, Bea, *Gleichgeschlechtliche „Ehen“*, Medien und Recht Verlags GmbH, Wien, 1994.
102. Von Hoffmann, Bernd, Thorn, Karsten, *Internationales Privatrecht*, 9. Auflage, München, 2007.
103. Von Münch, Eva Marie, *Zusammenleben ohne Trauschein, Lebensgemeinschaften von verschieden- und gleichgeschlechtlichen Paaren*, Deutscher Taschenbuch Verlag, München, 2001.
104. Wadlington, Walter, O'Brien C. Raymond, *Family law in Perspective*, 3. Edition, Thomson Reuters/Foundation Press, New York, 2012.
105. Wautelet, Patrick, *Private International law aspects of same-sex marriages and partnerships in Europe*, Legal Recognition of Same-sex relationships in Europe, Intersentia, 2012.
106. Weber, Helmut, *Die Theorie der Qualifikation*, J.C.B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen, 1986.
107. Welenhofer, Marina, *Familienrecht*, 4. Auflage, C.H. Beck, München, 2017.
108. Winkler v. Mohrenfels, Peter, *Kollisionsrechtliche Vorfrage und materielles Recht*, RabelZ, Mohr Siebeck, Tübingen, 1987.
109. Zippelius, Reinhold, *Einführung in das Recht*, 7. Auflage, Mohr Siebek, 2017.
110. Алинчић, Мира, *Промјене у прописима о браку и другим животним заједницама*, у: Зборник Правног факултета у Загребу, Загреб, 2005.
111. Бордаш, Бернадет, *Породичноправни односи у међународном приватном праву*, Форум-Нови Сад, Нови Сад, 2000.
112. Боучек, Вилим, *Утјецај темељних слобода из Уговора о основању Европске заједнице на међународно приватно право*, у: Зборник Правног факултета у Загребу, Загреб, 2005
113. Бубић, Сузана, *Утицај европског права на породично право у Босни и Херцеговини*, у: Зборник радова – Научни скуп: Развој породичног права – од националног до европског, Правни факултет Универзитета „Џемал Биједић“, Мостар, 2012.
114. Варади, Тибор, *Колизоне норме пред нејединственим правним поретком*, Београд, 1974.

115. Видић, Јелена, *Наследно-правни положај сродника у правој нисходној линији супружника и ванбрачног партнера – упоредно-правни преглед*, у: Зборник радова правног факултета у Новом Саду 2/2011, Нови Сад, 2011.
116. Влашковић, Вељко, *Право на заштиту од насиља у породици као субјективно грађанско право*, Анали Правног факултета у Београду, 1 (2009), Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2009
117. Вукадиновић, Радован, *Увод у институције и право Европске Уније*, Удружење за европско право, 6. издање, Крагујевац, 2014.
118. Вуковић Ђорђе, *Међународно грађанско процесно право*, Информатор, Загреб, 1987.
119. Вучковић, Јурош, Тања, *Социјална искљученост сексуалних мањина у Хрватској*, Ревизија за социјалну политику, Vol. 22, број 2, Јул, 2015.
120. Дика, Михајло, Кнежевић, Гашо, Стојановић, Срђан, *Коментар закона о међународном приватном и процесном праву*, Номос, Београд, 1991.
121. Дураковић, Анита, *Колизивноправна проблематика истосполних заједница живота*, у: Зборник радова Актуелности грађанског и трговачког законодавства и правне праксе, бр. 12, Правни факултет у Мостару, Мостар, 2014
122. Дураковић, Анита, *Јединствена правила о имовинскоправним аспектима регистроване заједнице у Европској унији*, Нова правна ревија, број 1/2012, 2012
123. Ђорђевић, Срђан, *О Митровданском Уставу*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 2010.
124. Ђорђевић, Славко, *Прилагођавање у међународном приватном праву*, докторска дисертација, Правни факултет Универзитет Београду, Београд, 2010.
125. Ђорђевић, Славко *Меродавно право за интернет-деликте*, магистарски рад, Правни факултет Универзитет Београду, Београд, 2006
126. Ђорђевић, Славко, *Решавање мобилних сукоба закона у стварноправним односима са елементом иностраности*, Крагујевац, 2015
127. Ђорђевић, Славко, Мешкић, Златан, *Међународно приватно право – опћи дио*, Сарајево, 2016
128. Ђорђевић, Славко, *О транспозицији у међународном приватном праву*, у: Савремена питања Међународног приватног права и европског приватног права, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, 2011
129. Ђорђевић, Славко, *Установа узвраћања и преупућивања (renvoi) у међународном деликтном праву*, у: Правни систем Србије и стандарди Европске Уније и Савета Европе, Књига 2, Институт за правне и друштвене науке, Правни факултет Крагујевац, 2007.
130. Ђорђевић, Славко, *Квалификација као узрок противречности правних норми – Примена прилагођавања у Међународном приватном праву*, Правни живот број 11/2010, Удружење правника Србије, Београд, 2010.
131. Ђорђевић, Славко, *Искључива надлежност страног суда и спречавање позитивног сукоба међународне надлежности*, Правни живот 12/2009, 2009
132. Ђорђевић, Славко, *Мобилни сукоб закона*, Правни живот, 12/2002, 2002
133. Ђорђевић, Славко, *Одређивање меродавног права за директан захтев оштећеног према штетниковом осигуравачу у међународном приватном праву Републике Србије*, Европска ревија за право осигурања, број 1/2015.
134. Живковић, Мирко, Станивуковић, Маја, *Међународно приватно право – општи део*, Службени гласник, Београд, 2010.
135. Живковић, Мирко, *Националне кодификације*, прва књига, Београд, 1996

136. Живковић, Мирко, *Опште установе међународног приватног права и ЗРСЗ: поглед двадесет година касније и de lege ferenda*, у: Зборник радова - Двадесет година Закона о међународном приватном праву, Ниш, 2004.
137. Жупан, Мирела, *Темељна људска права и прекограничне животне заједнице – регистрирано партнерство у фокусу*, у: *Liber amicorum*: Гашо Кнежевић, Београд, 2016
138. Јакшић, Александар, *Међународно приватно право*, ДЈБ Дигонале, Београд, 2008.
139. Јакшић, Александар, Ђорђевић, Славко, *Практикум за међународно приватно и међународно грађанско процесно право*, Београд, 2004.
140. Јакшић, Александар, *Правна сигурност у Међународном приватном праву и проблем прилагођавања*, Правни живот, број 11-12/94., II том, Удружење правника Србије, Београд, 1994.
141. Јакшић, Александар, *Чл. 9. ЗРСЗ-а и основни појмови међународног приватног права*, Двадесет година закона о међународном приватном праву – зборник радова, Ниш, 2004
142. Јанић, Љубица, *Истополне заједнице – један поглед на праксу Европског суда за људска права*, у: Зборник радова студената докторских студија права, Вол. 4, Правни факултет Универзитета у Нишу, Ниш, 2016.
143. Јанићијевић, Дејан, *Концепт породице у прописима о слободи кретања ЕУ*, у: Зборник радова Правног факултета у Нишу, број 68, година LIII, 2014.
144. Јовановић, Марко, *Иностране регистроване истополне заједнице живота пред колизионим правилима српског међународног приватног права: црно-бели одраз слике дугиних боја?*, у: *Liber amicorum*: Гашо Кнежевић, 2016.
145. Кнежевић Гашо, Варади, Тибор, Бордаш, Бернадет, Павић, Владимир, *Међународно приватно право*, Службени Гласник, Београд, 2010.
146. Кнежевић, Гашо, *Практични проблеми узвраћања и преупућивања у нашем праву*, Правни живот, број 6-7/1984, Удружење правника Србије, Београд, 1994.
147. Кнежевић, Гашо, *Претходно питање у међународном приватном праву*, Анали Правног факултета у Београду, број 3-4, Правни факултет у Београду, Београд, 1994.
148. Ковачек – Станић, Гордана, *Породично право: партнерско, деље и старатељско право*, Правни факултет, Универзитет у Новом Саду, Нови Сад, 2014.
149. Ковачек – Станић, Гордана, *Упоредно породично право*, Правни факултет, Универзитет у Новом Саду, Нови Сад, 2002.
150. Крвавац, Марија, Беловић, Јелена, Обитељске ствари – надлежност домаћих судова према Нацрту Закона о међународном приватном праву Србије, у: *Private international law in the jurisprudence of European courts- Family at focus* (ур. Мирела Жупан), Правни факултет Осиек, Свеучилиште Јосипа Јурја Строссмayerа у Осиеку, Осиек, 2015
151. Крешић, Борис, *Заједнице живота особа истог пола у праву земаља Европске Уније*, Сарајевски отворени центар, Сарајево, 2015.
152. Крешић, Борис, *Правно уређење заједнице особа истог пола у праву земаља Европске Уније и перспективе легализације у праву Босне и Херцеговине*, докторска дисертација, Правни факултет Универзитета у Тузли, Тузла, 2012.
153. Крстић, Новак, *Наслеђивање партнера из истополних партнерских заједница, у савременом праву*, у: Приступ правосуђу – инструменти за имплементацију европских стандарда у правни систем Републике Србије, тематски зборник радова, Књига 4, Правни факултет Ниш, Ниш 2008.
154. Лукић, Радомир, Кошутин, Будимир, *Увод у право*, Службени гласник СЦГ, Београд, 2003.

155. Мршевић, Зорица, *Ка демократском друштву- истополне породице*, Београд, 2009.
156. Мршевић, Зорица, *Правна регулатива истополних заједница у Сједињеним Америчким Државама*, у: Увод у право САД (ур. Јован Тирић), Институт за упоредно право, Београд, 2008.
157. Павић, Владимир, Кнежевић, Гашо, *Хомосексуални бракови у међународном приватном праву Србије*, 2007, доступно на: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1018209, посећено 27.02.2018.
158. Пак, Милан, *Међународно приватно право*, ЈП Службени лист СРЈ, Београд, 2000.
159. Петрић, Наталија, Крешић Борис, Босанац, Гордан, Селанец, Горан, *Изван закона: Правна регулација животних заједница парова истог пола у Босни и Херцеговини*, Сарајевски отворени центар, Сарајево, 2016.
160. Петровић Милена, *Ограничење међународне судске надлежности – одабрана питања*, Крагујевац, 2009
161. Петровић Милена, *Решавање спора пред међународном трговачком арбитражом*, Крагујевац, 1996
162. Петровић, Милена, *Сукоб закона код тестаменталног наслеђивања са страним елементом*, магистарски рад, Крагујевац, 1985.
163. Петровић, Милена, *Ренвои у упоредном праву и ЗРСЗ*, у: Двадесет година закона о међународном приватном праву – зборник радова, Ниш, 2004.
164. Познић, Боривоје, Ракић – Водинелић, Весна, *Грађанско процесно право*, Службени гласник, Београд, 2015.
165. Поњавић, Зоран, *Породично право*, Правни факултет у Крагујевцу, Крагујевац, 2007.
166. Поњавић, Зоран, *О еволуцији породичног права*, у: Зборник радова – Научни скуп: Развој породичног права – од националног до европског, Правни факултет Универзитета „Демал Биједић“, Мостар, 2013.
167. Ристов, Ангел, *The new challenges in regulation of marriage and non-marital union*, Harmonius, Journal of Legal and Social Studies on South East Europe, 2014
168. Рочкомановић, Милорад, *Међународно приватно право*, Центар за публикације Правног факултета Универзитета у Нишу, Ниш, 2012.
169. Рочкомановић, Милорад, *Ordre public у Међународном приватном праву Француске*, АПФ, 3-4/1994, Правни факултет у Београду, Београд, 1994.
170. Рочкомановић, Милорад, *Renvoi и наше међународно приватно право – један другачији поглед*, Зборник радова Правног факултета у Нишу, XLIII/2003, 2003.
171. Самарцић, Сандра, *Права истополних партнера у Европској Унији и Србији у области брачног права*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 3/2013, 2013.
172. Станчић, Мина, *Наследна права супружника из истополног брака закљученог у иностранству и јавни поредак*, Гласник права (ур. Славко Ђорђевић), год. VI, бр. 1-2, 2015 (47-64), Крагујевац 2015, 54, <http://www.jura.kg.ac.rs/index.php/sr/1613.htm>, 29. фебруар 2016.
173. Станчић, Мина, *Кратак осврт на правни положај истополних парова у Републици Србији и потенцијална решења de lege ferenda за нека међународноприватноправна питања истополних заједница, закључених у иностранству*, Нова Правна Ревивија, број 1/2017, 2017.
174. Станчић, Мина, *Наследна права супружника из истополног брака закљученог у иностранству и примена супституције*, Ревивија за европско право, Удружење за европско право, Крагујевац, бр. 2-3. 2016.

175. Стојановић, Срђан, *Renvoi – узвраћање и преупућивање – у југословенском законодавству*, Анали Правног факултета у Београд 5/1986, 1986.

Б. Правни прописи

1. *Belgian Private International Law*, доступно на <https://society.files.wordpress.com/2013/12/belgica-the-code-of-private-international-law-2004.pdf>, посећено 07.03.2018. године
2. *Bürgerliches Gesetzbuch, Textausgabe mit ausführlichem Sachverzeichnis und einer Einführung von Universitätsprofessor Dr. Helmut, Köhler, 79. überarbeitete Auflage, Stand: 10. Januar 2017, 2017.*
3. *Canadian Marriage Act*, доступно на <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-31.5/page-1.html>, посећено 07.03.2018. године
4. *Dutch Civil Code – Book 10 Private international law*, доступно на <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook01010.htm>, посећено 07.03.2018. године
5. *Dutch civil code - Book 4 Law of succession*, доступно на <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook044.htm>, посећено 07.03.2018. године
6. *Dutch civil code, Book 1 Law of Persons and Family Law*, доступно на <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook01.htm>, посећено 07.03.2018. године
7. *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (EGBGB)*, доступна верзија на немачком на <https://www.gesetze-im-internet.de/bgbeg/>, посећено 07.03.2018. године
8. *Marriage (Same-sex couples) Act 2013* (за област Енглеске и Велса), доступно на <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2013/30/contents/enacted/data.htm>, посећено 07.03.2018. године
9. *Marriage and Civil Partnership (Scotland) act 2014*, доступно на <http://www.legislation.gov.uk/asp/2014/5/contents/enacted>, посећено 07.03.2018. године
10. *The Marriage Act Norway*, доступно на <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/the-marriage-act/id448401/>, посећено 07.03.2018. године
11. Резолуција Европског парламента о хомофобији у Европи, акт је доступан на <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2006-0018+0+DOC+XML+V0//EN>, посећено 06.03.2018. године
12. Резолуција о једнаким правима за гејеве и лезбејке у Европској заједници 1998, О.Ј. (С 313), 12/10/1998, Р.0186, доступна на: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A51998IP0824>, посећено 06.03.2018. године
13. *Нацрт новог ЗРСЗ*, доступно на: <https://www.mpravde.gov.rs/sekcija/53/radne-verzije-propisa.php>, посећено 18.12.2017.
14. *Закон о животном партнерству особа истог пола* (Хрватска), НН број 92/2014, доступно на <http://www.zakon.hr/z/732/Zakon-o-%C5%BEivotnom-partnerstvu-osoba-istog-spola>, посећено 07.03.2018. године
15. *Закон о наслеђивању* (Сл. гласник РС", бр. 46/95 и 101/2003 - одлука УСРС)
16. *Закон о парничном поступку* („Сл. гласник РС“, бр. 72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС и 55/2014)
17. *Закон о легализацији исправа у међународном промету* (Сл. лист СФРЈ, бр. 6/73 и Сл. лист СЦГ, бр. 1/2003 - Уставна пovelја),
18. *Закон о решавању сукоба закона са прописима других земаља* (“Сл. лист СФРЈ”, бр. 43/82 и 72/82 – испр. “Сл. лист СРЈ”, бр. 46/96 и “Сл. гласник РС”, бр. 46/2006 - др. закон)

19. *Породични закон* (Службени гласник РС, број 18/2005 и 72/2011 – др. Закон)
20. *Устав Републике Србије* (Службени гласник РС, број 98/2006),
21. *Уредба о ратификацији конвенције о укидању потребе легализације страних јавних исправа* (Сл. лист ФНРЈ – Међународни уговори и други споразуми, бр. 10/62)
22. *Хашка Конвенција из 1978. године о закључењу и признању пуноважности брака*, доступна верзија на енглеском на http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=88, посећено 07.03.2018. године
23. *Хашка Конвенција о заштити деце и сарадњи у подручју међудржавног усвојења из 1993. године*, доступна верзија на енглеском на <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=69>, посећено 07.03.2018. године

В. Интернет извори

1. <http://www.freedomtomarry.org>
2. <http://www.mfa.gov.rs>
3. <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>
4. <https://www.mpravde.gov.rs>
5. <https://www.hcch.net>
6. <http://www.dutchcivillaw.com/>
7. <https://www.gesetze-im-internet.de>

Уз оквирну структуру докторске дисертације, кандидаткиња у пријави наводи и њено образложење. **Уводни** део дисертације је усмерен на предмет и циљ рада, хипотезе од којих ће се полазити у истраживању, методе које ће бити коришћене и на преглед систематике рада у дисертацији. **Први** део дисертације („*Истополне заједнице живота у упоредном и домаћем породичном и међународном приватном праву*“) поред разматрања генезе, карактеристика и појавних облика истополних заједница живота, биће усмерен на упоредноправну анализу материјалноправних и међународноприватноправних одредби законодавстава неколико одбраних страних држава. Поред тога, у првом делу дисертације направиће се кратак осврт на основне слободе које постоје у оквиру ЕУ и на Уредбу Савета (ЕУ) 1104/2016 о увођењу појачане сарадње у области надлежности, меродавног права и признања и извршења одлука у стварима имовинских последица регистрованих партнерстава (донета 24.06.2016, а објављена је у Службеном гласилу ЕУ број L 183/30 (р. 30–56 р. 30–56)), од 08.07.2016) (у даљем тексту: Уредба 1104/2016) и Уредбу Савета (ЕУ) 1103/2016 о увођењу појачане сарадње у области надлежности, меродавног права те признања и извршења одлука у стварима брачноимовинских режима (Објављена у Службеном гласилу ЕУ број L 183/1 од 08.07.2016. године) (у даљем тексту: Уредба 1103/2016).

Ове Уредбе ће бити обухваћене кроз кратак преглед садржаја и разлога њиховог доношења, а дубља анализа одредби о међународној надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука биће спроведена у наредним поглављима. У овом делу, кандидаткиња ће направити и осврт на најважније пресуде Европској конвенцији о људским правима (у даљем тексту: ЕКЉП), које се тичу истополних заједница живота у пракси овог суда. Ове пресуде су веома важне јер садржински помажу у тумачењу одредби ЕКЉП у актуелним ситуацијама. Ова истраживања биће заокружена освртом на чињеницу да су у правном систему Србије истополне заједнице живота недопуштене, та да не постоји никаква правна регулатива (материјалноправна, колизионоправна) која их уређује. То подразумева испитивање оних правних извора у Србији који могу бити од посредне важности за истраживање.

Друго поглавље („*Иностране истополне заједнице живота пред српским органима – општа питања међународне надлежности и одређивања меродавног права*“) је посвећено општим питањима међународне надлежности и одређивања меродавног права. Кандидаткиња ће у овом делу покушати да разреши дилему да ли се при постојању правне недопуштености истополних заједница живота у Србији ипак може засновати међународна надлежност домаћих органа, било за сва питања проистекла из ових заједница, закључених у иностранству, било за само нека од њих. Како српски правни систем не садржи колизионе норме за ове правне институте, до њих се мора доћи или путем квалификације или путем аналогije. Избор тог пута мора бити у складу са међународноприватноправним интересима. У овом делу дисертације је неопходно испитати границе домаћег јавног поретка и основаност одбијања примене страног права, у случајевима када се пред српским органима одлучује о одређеним дејствима, проистеклим из истополних заједница живота (насталих у иностранству). На крају овог дела, биће истражене последице примене установе *renovi* и начина решавања претходног питања у случајевима са елементом иностраности, пошто одабир начина везивања претходног питања утиче на одабир меродавног права и на крајњи материјалноправни резултат.

Кандидаткиња наводи да ће се у **трећем** делу („*Признавање статуса иностраних истополних заједница живота у Србији*“) анализирати међународноприватноправни интереси, методолошко средство супституције и принцип слободе кретања у ЕУ. Методолошко средство супституције данас је неопходно у МПП, јер се везује за ситуације када су у диспозицији меродавне домаће правне норме

употребљени правни институти или правни односи, који су настali под окриљем страног права. Ово средство се састоји од три фазе, где последња фаза подразумева тест функционалне еквивалентности. Кроз тај поступак се сагледавају дејства, везе и односи које стварају истополне заједнице живота (законито засноване према страном праву) уз упоређивање са дејствима, везама и односима који настају у хетеросексуалном браку или ванбрачној заједници према нашем правном систему. На крају, анализираће се слобода кретања лица као основ признавања личних статуса у оквиру ЕУ, уз заузимање става да ли слобода кретања може бити основ за признавање статуса који је настао закључењем (у иностранству) истополне заједнице живота у домаћој држави, имајући у виду да је Србија потписница Споразума о стабилизацији и придруживању између Европске заједнице и држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране.

Кандидаткиња наводи да ће се у **четвртном** делу (*„Престанак иностраних истополних заједница живота и лична и имовинска дејства пред српским органима“*) анализирати питања постојања међународне надлежности наших судова за престанак страних истополних заједница живота (закључених у иностранству) и за расправљање о личним и имовинским питањима, проистеклим из ових заједница, у постојећем законском оквиру тренутно важећег ЗРСЗ. У случају да постоји међународна надлежност наших органа за наведена питања, нужно је одредити и које право би било меродавно. У овом делу биће креирани хипотетички случајеви, који би требало да илуструју проблеме одређивања међународне надлежности и одређивања меродавног права за наведена питања.

У **петом** делу дисертације (*„Наследноправна питања проистекла из иностраних истополних заједница живота“*) истражиће се наследна права супружника из истополног брака, закљученог у иностранству или партнера из регистрованог партнерства, односно из *de facto* истополне заједнице, настале у иностранству. У том смислу, анализираће се норме о одређивању међународне надлежности из ЗРСЗ за наследна питања и које право би било меродавно. Кроз анализу хипотетичких случајева тежиће се дубљем увиду у овај проблем ради формулисања става о наследноправном положају партнера из истополних заједница живота пред српским органима.

Шести део (*„Усвојење од стране истополних партнера – упоредно и домаће право“*) биће усмерен на упоредноправни преглед материјалноправних и колизионоправних одредби за усвојење од стране истополних партнера. Имајући у виду да одређени правни системи допуштају усвојење деце од стране истополних партнера, могуће је замислити да се пред српским органима поставе одређена питања, проистекла из тако заснованог усвојења. Суштина овог дела дисертације односиће се на питања одређивања међународне надлежности српских органа и одређивања меродавног права за неке аспекте усвојења од стране истополних партнера. Суштинска дилема је да ли се за ова решење ових питања могу искористити постојеће норме о одређивању међународне надлежности и постојеће колизионе норме за усвојење из ЗРСЗ. Пошто је Србија потписница Хашке Конвенције о заштити деце и сарадњи у подручју међудржавног усвојења из 1993. године (у даљем тексту: Конвенција из 1993. године), те ће се шести део бавити карактеристикама и најважнијим одредбама ове конвенције.

Седми део дисертације (*„Признање и извршење страних судских одлука у материји иностраних истополних заједница живота – упоредно и домаће право“*) бавиће се упоредноправним решењима о признању и извршењу страних судских одлука из домена истополних заједница живота (закључених у иностранству), односно анализом ставова које по овом питању заузимају друге државе. То би требало да створи основу за одговор на питање да ли према тренутно важећем ЗРСЗ у Србији могу бити признате и извршене поменуте стране судске одлуке.

Осми део докторске дисертације („Међународноприватноправно регулисање истополне заједнице живота у правном поретку Србије – *de lege ferenda*“) биће посвећен питању да ли су правном поретку Србије потребне норме о одређивању међународне надлежности и колизионе норме које се тичу истополних заједница живота. Независно од тога, овај део се односи и на предлоге норми о међународној надлежности и колизионих норми за статусна и имовинскоправна питања, проистекла из истополних заједница живота (насталих у иностранству). То подразумева и преглед норми које доносе Нацрт новог ЗМПП, Уредба ЕУ 1104/2016 и Уредба ЕУ 1103/2016 и на одговор на питање да ли њихове одредбе могу послужити (и у ком обиму) за одређивање међународне надлежности и меродавног права за истополне заједнице живота у српском правном систему *de lege ferenda*. Наиме, Нацрт новог ЗМПП је веома опсежан и садржи норме о одређивању међународне надлежности, колизионе норме и одредбе о признању и извршењу страних судских одлука. Са друге стране, Уредбе 1104/2016 и 1103/2016 садрже међународноприватноправне норме за имовинске последице регистрованих партнерстава, односно за брачноимовински режим.

Оваква структура предложеног истраживања је подређена основном циљу истраживања, које представља покушај да се детаљно расветле појавни облици истополних заједница живота заснованих у иностранству и дају предлози за третирање ових иностраних заједница (и страних судских одлука у материји ових заједница) у правном систему Србије. Важан сегмент таквог истраживања биће разматрање могућности признавања иностраних истополних заједница живота у домаћем правном систему. Успешно спровођење овог истраживања дало би користан допринос схватању ових проблема и њиховом разрешавању у правној науци и судској пракси у Србији. У оквиру овако широко постављеног циља могу се јасно уочити неколико специфичних циљева истраживања. То се, пре свега, односи на сублимирање *de lege lata* одредби о међународној надлежности и колизионих норми ЗРСЗ кроз призму личних и имовинских односа, наследноправних питања, питања усвојења и питања престанка ових заједница. То подразумева јасно и детаљно испитивање најважнијих правних института општег дела МПП-а, које до сада у Србији није спроведено на свеобухватан начин.

На бази ових истраживања кандидаткиња ће покушати да оствари други специфични циљ, те да формулише став о могућности признања и извршења страних судских одлука у Србији из домена истополних заједница живота и да, у оквиру трећег специфичног циља, предложи *de lege ferenda* норме о одређивању међународне надлежности и колизионих норми за статусна и имовинскоправна питања. На крају, четврти специфични циљ је указивање домаћим судовима и стручној јавности на међународноприватноправне проблеме, који реално могу настати при третирању истополне заједнице живота, настале у иностранству, уз сугерисање могућих приступа и начина њиховог решавања. Наиме, судови и државни органи у Србији нису довољно упознати и немају довољно искуства са иностраним истополним заједницама живота, у ситуацији када је реално очекивати да ће се ова питања у блиској будућности релативно често отварати.

Кандидаткиња предложено истраживање у докторској дисертацији базира на следећим хипотезама:

1. Судови у Србији могу засновати надлежности на основу одредаба ЗРСЗ, за одлучивање о правним питањима проистеклих из истополних заједница живота, закључених у иностранству, с обзиром да се ове установе могу супституисати у домаћи брак или домаћу ванбрачну заједницу.

2. Када је меродавно домаће право, супституција страних истополних заједница живота је могућа у оквиру домаће правне норме која у својој диспозицији садржи појам хетеросексуалног брака или појам ванбрачне заједнице.
3. Колизоне норме српског ЗРСЗ, које се односе на лична и имовинска дејства и престанак брака, могу се аналогно или путем квалификације, применити на лична и имовинска дејства (укључујући и издржавање) и на престанак страног истополног брака и регистрованог партнерства.
4. Колизоне норме српског ЗРСЗ, које важе за наследноправне односе, могу се применити исто тако на наследноправна питања која проистичу из страних истополних заједница живота.
5. Колизона норма српског ЗРСЗ, која важи за имовинске односе лица у ванбрачној заједници, може се аналогно или путем квалификације применити на имовинске односе *de facto* истополне заједнице, док се за лична дејства и престанак *de facto* истополне заједнице могу аналогно или путем квалификације применити колизоне одредбе тренутно важећег ЗРСЗ које се односе на брак.

Полазећи од постављених циљева и предмета истраживања потврда или одбацивање овако широко постављених хипотеза подразумева употребу више комплементарних метода истраживања. Предложени су савремени истраживачки приступи, примерени области истраживања. Потврда или одбацивање постављених хипотеза подразумева **анализу обимне литературе** на енглеском, немачком и српском језику. Податке прикупљене из више различитих извора (доктрина, судска пракса) користиће се у циљу формулисања основе за проверу научних хипотеза. Поред научних метода, који су својствени друштвеним наукама (анализа и синтеза, индукција и дедукција, апстракција и конкретизација) и **методе студије случаја** (кроз кратке хипотетичке случајеве или кроз анализу реалних случајева стране судске праксе), кандидаткиња наводи да ће у раду бити коришћене научне методе својствене области правне науке (правно-догматски, упоредноправни, историјскоправни метод).

Правно-догматски метод ће послужити за сагледавање понашања које се домаћом, али и страном правном нормом, захтева од субјеката на које се такве норме примењују. Како ће се при изради докторске дисертације често користити инострани закони, који материјалноправно и колизionoправно уређују истополне заједнице живота, правно-догматски метод у комбинацији са упоредноправним методом ће послужити за утврђивање правог и истинитог смисла таквих правних норми. У примени правно-догматског метода од користи ће бити како језичко тумачење (језичка анализа законских одредаба кроз лексичко, граматичко, синтаксичко и интерпункцијско тумачење), историјско тумачење (коришћење предлога закона и других правних аката, јавних дискусија, коментара предлога закона). То ће бити допуњено телеолошким тумачењем (утврђивање циља правне норме), системским тумачењем (системско повезивања правне норме домаћег и страног права која ће бити проучавана са другим нормама из посматраног правног система), као и логичким тумачењем (утврђивање значења норме коришћењем логичких постулата на значења које ће се добити језичким и другим врстама тумачења).

Упоредноправни метод је незаобилазан је у истраживањима везаним за МПП. Тим методом ће кандидаткиња анализирати институт истополног брака, регистрованог партнерства и *de facto* истополне заједнице у различитим правним системима, у настојању да се утврде сличности и разлике у материјалноправном и колизionoправном регулисању у различитим државама. Као што је претходно констатовано, истополне заједнице живота нису предвиђене у нашем правном систему, тако да је за изучавање ових појава упоредноправни метод неопходан. Како се предложена докторска дисертација бави концептима међународне надлежности, али и одабиром меродавног

права за питања проистекла из стране истополне заједнице живота, кандидаткиња наводи да су правна достигнућа других земаља добар основ у конципирању најприхватљивих међународноприватноправних решења у нашем правном систему. Коришћењем овог метода тежи се утврђивању не само колизионоправних и материјалноправних решења у страним правним системима, већ и материјалноправних последице таквих решења. Са друге стране, коришћење упоредноправног метода је неопходно и због примене методолошког средства супституције.

Кандидаткиња даље наводи да ће се **историјскоправним** методом утврђивати генеза правног регулисања истополних заједница живота у анализираним правним системима, као и развој ових института током времена. Правно регулисање истополних заједница живота започето пре неколико деценија, али се страна правна наука много дуже бавила међународноприватноправном проблематиком ових заједница. Поред историјскоправног, користиће се и **социолошки** метод, који подразумева анализу друштвених и социјалних околности које су биле од пресудног утицаја на колизионоправно регулисање наведених института. Прецизније, овај метод (често у комбинацији са упоредноправним методом) послужиће за испитивање друштвених снага који су претходили законским изменама у страним правним системима, те увођењу неког од облика истополних заједница живота у материјалноправно и колизионоправно законодавство.

Детаљно образложен предмет истраживања, као и предложена оквирна структура докторске дисертације, уз указивање на важна проблемска питања које отвара третирање иностраних истополних заједница живота, као и уз анализу теоријских ставова домаће и стране правне науке и стране судске праксе, указују на озбиљан **научни приступ**. Кандидаткиња је јасно поставила циљеве истраживања и хипотезе, које ће кроз јасну и добро систематизовану структуру докторске дисертације бити проверене. Научни приступ видан је и код одабраних метода истраживања. Очекивани научни резултати могу представљати новину и допринос развоју научне мисли у области међународног приватног права у Србији. Предложена литература је обимна и релевантна, а обухвата најпозваније домаће ауторе, ауторе бивших југословенских држава, најпознатије ауторе немачког и енглеског говорног подручја и ауторе других држава. Поред ових извора истраживање обухвата и најважније правне прописе домаћих и страних земаља и изабране одлуке националних и наднационалних судова.

Све то указује на промишљен и адекватан научни приступ истраживањима у предложеној докторској дисертацији кандидаткиње. **Очекивани научни допринос** предложеног истраживања могао би се свести на анализу и системски приказ постојеће научне грађе, коју чини правна доктрина и страна судска пракса, која представља валидну основу за предлоге домаћој правној доктрини на најбоље и најправичније начине третирања иностраних истополних заједница и правном систему Србије. Томе треба додати и сугестије везане за стварање будућих одредби о одређивању међународне надлежности и колизионих норми за истополне заједнице живота.

На крају, предложена тема докторске дисертације припада научној области Правне науке, поље Друштвено-хуманистичких наука, ужа научна област: међународноприватноправна.

3. Мера у којој образложење предмета, метода и циља уверљиво упућује да је предложена тема од значаја за развој науке

Опредељујући се за предложену тему докторске дисертације кандидаткиња наводи да се значај истраживања у предложеној теми докторске дисертације огледа

најпре у недовољној истражености ове теме у домаћој доктрини. Оваква ситуација је битно различита у односу на стање у свету, где су истраживања међународноприватноправних аспеката истополних заједница живота веома обимна и честа. Најречитији доказ ових разлика је и чињеница да Србија представља једну од држава које правно уопште не регулишу истополне заједнице живота, ни на материјалноправном ни на колизионоправном нивоу. У таквој правној ситуацији се питања међународног приватног права у Србији веома усложњавају, поготово код признавања једног статуса, насталог у држави порекла, у домаћој држави.

Како у домаћој правној литератури (и литератури бивших југословенских држава) постоји врло мали број радова у којима је међународноприватноправни положај истополних заједница живота целовито и исцрпно обрађен, предложена тема докторске дисертације је изван сваке сумње врло актуелна. У Србији су се проблематиком хомосексуалног брака у нашој држави пионирски бавили професори Павић и Кнежевић (Павић, В., Кнежевић, Г, *Хомосексуални бракови у међународном приватном праву Србије*, 2007, доступно на: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1018209 , приступљено 27.02.2018.), проблематиком регистрованих партнерстава професор Јовановић (Јовановић, М., *Иностране регистроване истополне заједнице живота пред колизионим правилима српског међународног приватног права: црно-бели одраз слике дугиних боја?*, у: Liber amicorum: Гашо Кнежевић, 2016.) и други. У Босни и Херцеговини колизионо-правном проблематиком се бавила професорка Дураковић (Дураковић, А., *Колизионоправна проблематика истополних заједница живота у међународном приватном праву*, у: Зборник радова Актуелности грађанског и трговачког законодавства и правне праксе, бр. 12, Правни факултет у Мостару, Мостар, 2014.). Такође, аутор Борис Крешић се бавио само материјално-правним аспектима истополних заједница живота, али не и међународно-приватно правним аспектима (Крешић, Б., *Заједнице живота особа истог пола у праву земаља Европске Уније*, Сарајевски отворени центар, Сарајево, 2015).

Кандидаткиња наводи да релевантност предложене теме није везана само за теоријску раван, већ је потврђују и многи реални и сложени правни проблеми са којима су често суочени истополни парови. То потенцира и практични значај истраживања у предложеној докторској дисертацији, која представљају покушај да се кроз анализу различитих (често и супротстављених) ставова домаће и стране доктрине (и судске праксе) дође до валидних, научно верфикованих одговора на питања дејстава и третирања истополних заједница живота (закључених у иностранству) која се реално већ постављају или ће се у блиској будућности постављати у Србији.

Са друге стране, динамичан развој међународног приватног права у последњој деценији донео је низ правних новина у домену истополних заједница живота. Тако је на нивоу ЕУ 2016. године донета већ поменута Уредба Савета 1104/2016 и Уредба Савета 1103/2016. Обе уредбе су донеле норме о међународној надлежности, меродавном праву и признању и извршењу одлука о имовинским последицама регистрованих партнерстава, односно брачних партнера између држава чланица. Уредба 1104/2016 предвиђа да стварна садржина регистрованог партнерства буде дефинисана у националним правима држава чланица (чл. 17. Преамбуле), а Уредба 1103/2016 оставља државама чланицама да појам „брака“ одреде својим националним правима (чл. 17. Преамбуле).

У оквиру праксе ЕСЉП веома је важна пресуда *Schalk Kopf v Austria* (пресуда је од 24.06.2010. године, а број представке је 30141/04), којом је утврђено да држава, према ЕКЉП, није дужна осигурати паровима истополне сексуалне оријентације приступ институцији брака, али да право на склапање брака из чл. 12. ЕКЉП није (само) ограничено на брак између особа различитог пола. Поменута пресуда ЕСЉП и

joш неке касније, које се односе баш на проблематику истополних заједница живота, доносе нека нова и револуционарна тумачења одредби ЕКЈП, па ће те пресуде у предложеној докторској дисертацији бити посебно разматране. Нешто касније, Врховни суд САД донео је 2015. године револуционарну пресуду (*Obergefell et al. v. Hodges, director, Ohio department of health, et al.*), након које ниједна савезна држава САД нема могућност да своју регулаторну надлежност користи на такав начин да истополним паровима ускрати приступ институцији брака. Поменуће чињенице сведоче о брзом развоју правне науке, упоредног законодавства и судске праксе у овој области.

Страна правна наука се темом истополних заједница живота у међународном приватном праву исцрпно бави већ неколико деценија. У немачкој литератури су значајан допринос овој теми дали многи аутори. Поменућемо проф. Др Доминика Јакоба (Dominique Jakob), који је 2001. године објавио књигу под називом *Die eingetragene Lebenspartnerschaft im Internationalen Privatrecht* (Köln, 2002.), у којој је правни институт регистрованог партнерства свеобухватно анализиран у законском оквиру пре него што је регистровано партнерство уведен као правно институт у законодавство СР Немачке. То је укључивало и анализу проблема квалификације страног регистрованог партнерства у Немачкој и његовог признавања, те одабира колизионих норми за лична, имовинска, наследноправна и друга дејства регистрованог партнерства пред органима у СР Немачкој.

Томас Спернат (Tomas Spernat) је објавио књигу *Die gleichgeschlechtliche Ehe im Internationalen Privatrecht unter besonderer Berücksichtigung des Einflusses des EG – Vertrages* (PeterLang, Internationaler Verlag der Wissenschaften, Frankfurt am Main, 2011.), у којој је детаљно обрадио правни институт истополног брака. Од литературе на немачком језику, корисни могу бити и радови професорке Др Дагмар Кустер-Валтјен (Dagmar Coester-Waltjen), професорке Др Ане Рител (Anne Röthel) и проф. Петера Манковског (Peter Mankowski). Што се тиче литературе на енглеском језику, од помоћи у изради дисертације могу бити радови професорке Др Џанин М. Каратес (Janeen M. Carruthers) проф. Катарине Буле-Вулки (Katharina Boele-Woelki), Др Ијана Кари-Самнера (IanCurry-Sumner) и других. Из свега наведеног, може се закључити да је предложена тема веома актуелна и значајна, пошто се и даље у страној литератури спроводе опсежна истраживања међународноприватноправних аспеката истополних заједница живота.

Јасан приказ значаја предмета истраживања од стране кандидаткиње, поткрепљен ваљаним аргументима и ставовима, доказује значај обраде наведене проблематике за даљи развој науке. Јасно дефинисан предмет истраживања и постављени циљеви, као и избор адекватних метода указују да је предложена тема од изузетног значаја за развој науке, јер би омогућила одговоре на многа спорна и сложена питања која се постављају у домаћој правној науци (и домаћој судској пракси). Потврђивање или одбацивање добро одабраних научних хипотеза истраживања у предложеној докторској дисертацији указало би на могуће путеве разрешења озбиљних дилема којима је домаћа правна доктрина данас оптерећена.

4. Образложење теме за израду докторске дисертације омогућава закључак да је у питању оригинална идеја или оригинални начин анализирања проблема

Традиционално схватање брака као односа мушкарца и жене, чији је циљ породица са децом, данас се схвата далеко шире и еластичније. Са тим у вези, у свету долази до пораста признавања и давања већих права ванбрачним партнерима, кохабитантима и истополним партнерима. Историјски гледано, Данска је била прва

европска држава која је предвидела истополна партнерства (1989. године). Данас велики број држава предвиђа могућност закључења истополног брака или регистрованог партнерства, а неке државе правно регулишу и тзв. *de facto* истополне заједнице, које настају простом сагласношћу партнера.

За разлику од такве праксе, у неким правним системима истополне заједнице живота уопште нису регулисане, као што је случај са нашим правним системом. Сагласно томе, судови у Србији се до сада нису изјашњавали о међународноприватноправним аспектима иностраних истополних заједница живота. Ако се томе дода и чињеница да се домаћа правна наука се овим питањима није превише бавила, онда предложена структура докторске дисертације и образложење истраживања, несумњиво наводе на закључак да се ради о оригиналној идеји и оригиналном начину анализирања проблема.

5. Усклађеност дефиниција предмета истраживања, основних појмова, предложене хипотезе, извора података, метода анализе са критеријумима науке уз поштовање научних принципа у изради коначне верзије докторске дисертације

Кандидаткиња врло јасно наводи предмет истраживања, концизно образлаже категорије и врло јасно конципира научне хипотезе. Предложена је врло обимна, релевантна и актуелна домаћа и страна литература, употпуњена актуелним домаћим и страним прописима. Језик који кандидаткиња користи је веома јасан и прецизан, тако да су направљена суптилна разграничења правних института истополног брака, регистрованог партнерства и фактичке истополне заједнице. Пошто се ови правни институти са упоредноправног аспекта обрађују у првом делу дисертације, ова разграничења су веома важна за остала планирана истраживања.

Кандидаткиња ће, поштујући критеријуме науке и научне принципе, покушати да заузме став о третману истополних заједница живота (закључених у иностранству) кроз призму питања престанка ових заједница, личних и имовинских односа, наследноправних питања и питања усвојења. Кандидаткиња ће употпунити поменута истраживања и заузимањем става о статусу страних судских одлука у материји ових заједница и о *de lege ferenda* решењима за норме о одређивању међународне надлежности и колизионе норме. Све то указује на конзистентан и логичан редослед истраживања које ће се спровести у докторској дисертацији.

То је и доказ да је кандидаткиња ускладила предмет истраживања са начином појмовног одређивања основних правних института и правних питања, са предложеним хипотезама, списком литературе, методом анализе уз поштовање научних принципа у изради коначне верзије докторске дисертације.

6. Компетентност ментора

За ментора је предложен др Славко Ђорђевић, ванредни професор на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу, ужа међународноприватноправна научна област. Наставу изводи на предметима из уже међународноприватноправне научне области: Међународно приватно право (основне академске студије права), Међународно приватно право Европске Уније (мастер академске студије права), Алтернативни начини решавања уговорноправних спорова (мастер академске студије права),

Уговорно право са елементом иностраности у домаћем праву и праву ЕУ (мастер академске студије права), Тумачење и примена страног грађанског права (мастер академске студије права), Међународно приватно право-одабране теме (докторске студије) и Алтернативно решавање спорова са елементом иностраности (докторске студије).

Комисија издваја следеће одабране референце предложеног ментора, из уже научне области предложене докторске дисертације, који су публиковани у последњих десет година и доказују компетентност ментора у складу са чл. 9. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу:

- 1) ЂОРЂЕВИЋ, Славко. Транспозиција страних стварних права на покретним стварима према нацрту Закона о међународном приватном праву, *Анали Правног факултета у Београду*, ISSN 0003-2565, 2013, год. 61, бр. 1, стр. 149-168. <http://anali.ius.bg.ac.rs/A2013-1/Anali%202013-1%20str.%20149-168.pdf>. [COBISS.SR-ID 199987980], (M24);
- 2) ЂОРЂЕВИЋ, Славко. Private international law regime of inter vivos contracts whose effects are postponed to the death of the contracting party disposing of the property - de lege lata and de lege ferenda, *Ревуја за европско право*, ISSN 1450-7986, 2015, год. XVII, бр. 2-3, стр. 39-67. <http://scindeks.ceon.rs/issue.aspx?issue=12522>, <http://pravoeu.org/archive/>. [COBISS.SR-ID 513207728] (HEINONLINE);
- 3) ЂОРЂЕВИЋ, Славко. Одређивање меродавног права за директан захтев оштећеног према штетниковом осигуравачу у међународном приватном праву Републике Србије. *Европска ревија за право осигурања*, ISSN 2334-7597, 2015, год. XIV, бр. 1, стр. 9-16. <http://www.erevija.org/revije.php?id=61>. [COBISS.SR-ID 513102512] (HEINONLINE, ERIH PLUS);
- 4) ЛАБУДОВИЋ СТАНКОВИЋ, Јасмина, ВЛАДЕТИЋ, Срђан, ЂОРЂЕВИЋ, Славко. Investor protection fund of the Republic of Serbia. *Актуални проблеми економики*, ISSN 1993-6788, 2013, no. 10(148), стр. 319-326. [COBISS.SR-ID 512930224] (M23);
- 5) ЂОРЂЕВИЋ, Славко. Good Faith Acquisition of Used Motor Vehicles Purchased Abroad - Some Observations and Critical Remarks on Serbian Case Law. *Ревуја за европско право*, ISSN 1450-7986, 2015, год. XVII, бр. 1, стр. 27-41. [COBISS.SR-ID 513153200] (HEINONLINE);
- 6) ЂОРЂЕВИЋ, Славко. Länderbericht Montenegro: Internationales Erbrecht: Materielles Recht: Nachlassverfahrensrecht. У: BURANDT, Wolfgang (yp.), ROJAHN, Dieter (yp.). *Erbrecht*, (Beck'sche Kurz-Kommentare, Bd. 65). 2., neaubearb. Aufl. München: Beck, 2014, стр. 1546-1560. [COBISS.SR-ID 513015472] (M14);
- 7) ЂОРЂЕВИЋ, Славко. Länderbericht Serbien: Internationales Erbrecht: Materielles Recht: Nachlassverfahrensrecht: Erbschaftsteuer. У: BURANDT, Wolfgang (yp.), ROJAHN, Dieter (yp.). *Erbrecht*, (Beck'sche Kurz-Kommentare, Bd. 65). 2., neaubearb. Aufl. München: Beck, 2014, стр. 1621-1644. [COBISS.SR-ID 513015984] (M14);
- 8) ЂОРЂЕВИЋ, Славко. Споразумни избор меродавног права (аутономија воље странака) за стварна права на покретним стварима, *Право и привреда*, ISSN 0354-3501, 2014, год. 52, бр. 10/12, стр. 23-51. [COBISS.SR-ID 211985420] (M51);
- 9) ЂОРЂЕВИЋ, Славко. Решавање квалификованог мобилног сукоба закона у стварноправним односима са елементима иностраности. *Право и привреда*, ISSN 0354-3501, 2013, год. 50, бр. 7-9, стр. 417-436. [COBISS.SR-ID 512905136] (M51);

- 10) ЂОРЂЕВИЋ, Славко. Супституција у међународном приватном праву. *Правни живот*, ISSN 0350-0500, 2010, књ. 537, бр. 5/6, стр. 7-25. [COBISS.SR-ID 514211004] (M51);
- 11) ЂОРЂЕВИЋ, Славко. Квалификација као узрок противречности правних норми: примена прилагођавања у међународном приватном праву. *Правни живот*, ISSN 0350-0500, 2010, књ. 541, бр. 11, стр. 405-425. [COBISS.SR-ID 512631984] (M51);
- 12) ЂОРЂЕВИЋ, Славко. Искључива надлежност страног суда и спречавање позитивног сукоба међународне надлежности. *Правни живот*, ISSN 0350-0500, 2009, књ. 532, бр. 12, стр. 677-690. [COBISS.SR-ID 512461744] (M51);
- 13) ЂОРЂЕВИЋ, Славко. Adjustment in Serbian private international law. У: JESSEL-HOLST, Christa (ур.). *New perspectives of South East European private law: South East European post-doctoral colloquium in private law: proceedings, (South East European Law School Network)*. Skopje: Centre for South East European Law School, 2012, стр. 10-22. [COBISS.SR-ID 512855984] (M31).

ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Након увида у приложену пријаву теме докторске дисертације и на основу чињеница и ставова изнетих у претходним тачкама извештаја, Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације и испуњености услова кандидата и ментора за израду докторске дисертације доноси следеће

ЗАКЉУЧКЕ

1. Кандидаткиња Мина Станчић испуњава све услове за пријаву теме докторске дисертације прописане Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Крагујевцу и Статутом Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, Правилником о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта и Правилником о докторским студијама Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, будући да је положила све испите и испунила све обавезе предвиђене студијским програмом докторских академских студија и да је објавила потребан број радова из научне области из које пријављује тему докторске дисертације.
2. Тема предложене докторске дисертације припада ужој научној области изабраног студијског програма и научној области за коју је Правни факултет Универзитета у Крагујевцу матичан, те представља научно релевантну и оправдану област истраживања.
3. Предложена тема докторске дисертације је добро формулисана и образложена, од значаја је са становишта развоја науке и представља оригиналну идеју, те је подобна за обимнију научну обраду у форми докторске дисертације имајући у виду недовољну истраженост и актуелност теме.
4. Предложени ментор, др Славко Ђорђевић, ванредни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа међународноприватноправна научна област, испуњава услове да буде ментор за вођење докторске дисертације у складу са стандардом 9 за акредитацију студијског програма докторских академских студија на високошколским установама и не води више од пет доктората истовремено.

Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације и испуњености услова кандидата и ментора за израду докторске дисертације упућује Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Крагујевцу и Већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу

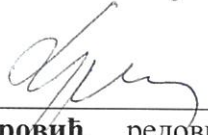
ПРЕДЛОГ

Да донесе одлуку којом се кандидаткињи Мини Станчић одобрава израда докторске дисертације под називом „Истополне заједнице живота у међународном приватном праву“.

Комисија прихвата предлог кандидаткиње и за ментора предлаже др Славка Ђорђевића, ванредног професора Правног факултета Универзитета у Крагујевцу за ужу међународноприватноправну научну област.

Крагујевац-Ниш-Београд, јун 2018.

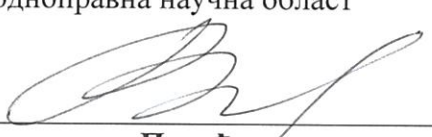
Чланови комисије

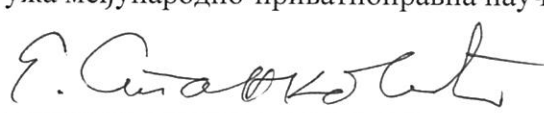
Др Милена Петровић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу,
ужа међународноприватноправна научна област

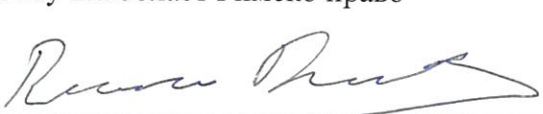
Др Мирко Живковић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Нишу, ужа
међународноправна научна област

Др Владимир Павић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду,
ужа међународно-приватноправна научна област

Др Емилија Станковић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу,
ужа научна област Римско право

Др Вељко Влашковић, доцент Правног
факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа
грађанскоправна научна област